

A tanuló kódszáma:

Državni izpitni center

N 1 5 1 1 3 1 2 1

**6.
osztály**

2015. május 7., csütörtök / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök: a tanuló által hozott kék vagy fekete töltőtoll vagy golyóstoll.

6. osztályos

ORSZÁGOS TUDÁSFELMÉRÉS

ÚTMUTATÓ A TANULÓNAK

Figyelmesen olvasd el ezt az útmutatót!

Kódszámodat ragaszd, illetve írd be a jobb felső sarokban levő keretbe!

Mielőtt a feladatok megoldásába kezdenél, óvatosan tépd ki a mellékletet, amelyen a két szöveg található!

Ezután figyelmesen olvasd el az egyes feladatok utasítását, és oldd meg a feladatokat!

Minden feladat esetében a választ az erre a célra kijelölt helyen írd a keretbe!

Írott betűkkel, olvashatóan írd!

Ha tévedtél, válaszodat húzd át, majd írd le a helyeset!

A végén még egyszer ellenőrizd a válaszaidat!

Sok sikert kívánunk.

A felmérőlap terjedelme 12 oldal, ebből 1 üres.

MELLÉKLET AZ I. RÉSZHEZ**Az év fája, a tiszafa**

1. *Vadászó őseink tiszafából készítették legjobb ijaikat, mert kemény, rugalmas, és jól tartja alakját. Bár nehezen faragták és alakították, megérte: ezek az ijak soha nem hagyták cserben a vadászt. Ötezer évvel ezelőtt készített tiszafájakat is őriznek múzeumban.*
2. Tudományos (latin) neve – taxus (ejtsd: takszus) – is az íjjal kapcsolatos. A szó eredete ugyanis a szkíta *taksza*, amely íjat jelent. A tiszafa tehát a fegyverről kapta a nevét, s csak véletlenül egyezik a Tisza folyó nevével. Szinte minden szláv nyelven *tisz* vagy *tisza* a fa neve. Dánia (Danmark) nevében a *dan* tag is valószínűleg tiszafából készült íjat jelent. Talán annak emlékére, hogy a kora középkorban ezzel a fegyverrel foglalták el az addig ott lakóktól a területet, ahol most élnek.

3.

A tiszafa a fenyőök, a cédrus, a ciprus, a boróka, a tuja rokona, s hasonlít is ezekre, mert hosszúkás tűlevelei vannak, amelyek egész évben folyamatosan cserélődnek. Télen is zöldek. A tiszafa tűlevelei nagyjából 2 cm hosszúak, sötétzöldek, nem szúrnak. Jellemzően az ág két oldalán helyezkednek el, kettős fésűt formázva. A tiszafák lassan nőnek, nem túl magasra, és nagyon sokáig élnek. Nem ritka az ötszáz vagy akár ezeréves fa sem. Egy öreg példány korát

nehéz megállapítani, mert az évszázadok alatt 2–3 méter szélesre vastagodó törzs idővel üregessé válik, ezért nem lehet megszámlálni az évgyűrűket. Egy angliai temetőben álló, becslések szerint 3–5000 éves tiszafa feltehetően Európa legöregebb fája.

4. Magyarországon őshonos ugyan, de nem gyakori. Magja körülbelül 6 mm hosszú, és kemény. Kívülről élénkpiros, bogyóra emlékeztető, felül nyitott magköpeny burkolja, amely édes. A madarak meg is eszik, és a magokat itt-ott elpottyantják. A magköpenyt kivéve a tiszafa minden része mérgező az emberek és például a lovak számára is. Érdekes, hogy a szarvasok és őzek viszont minden gond nélkül rágják a leveleit. Megízlelhetjük a bogyóit, ha találunk pirosat, de legyünk óvatosak, s csak a magköpenyt fogyasszuk el, a magot ne! Szerencsére a mag igen keserű, ezért ha valaki tudatlanságból kettéharapja, azonnal ki is köpi.
5. Ha egy növény mérgező, abból általában gyógyszer is készül. Így van a tiszafa esetében is. Rákellenes szert állítanak elő belőle. Ez a *taxol*, amelyet a tiszafa csak Észak-Amerikában élő egyik változatának kérgében fedeztek fel. A fák tömeges kivágása azonban veszélybe sodorta a fajt. Később kidolgozták a módját, hogy a sokkal gyakoribb közönséges tiszafa leveléből kivont anyagból is elő lehet állítani a gyógyszert.
6. Ennyi érdekesség alapján nem csoda, hogy 2011-ben a tiszafa lett az év fája: így talán nagyobb figyelmet szentelnek neki az erdészek és az iskolák is.

(Victor András, Szitakötő, 2011/2)

N 1 5 1 1 3 1 2 1 0 5

I. RÉSZ

Az I. rész feladatai Az év fája című szöveghez kapcsolódnak. Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. Mi a mellékelt szöveg célja? Karikázd be a legmegfelelőbb válasz betűjelét!

- A Hogy bemutassa, hogyan éltek a magyarok ősei.
- B Hogy bemutassa, milyen fák vannak Európában.
- C Hogy bemutassa, mire használják a tiszafát.
- D Hogy bemutassa a tiszafát.

(1 pont)

2. Írj X betűt az alá a kép alá, amelyiken a tiszafa levele és magja látható! Segít a szöveg 3. és 4. része.

_____

_____

_____

(1 pont)

3. Válaszolj röviden a kérdésekre! A választ a zárójelben megadott részben találod.

3. a) Miről kapta a tiszafa a nevét? (2. rész)

_____

(1 pont)

3. b) Mit készítenek a tiszafa kérgéből? (5. rész)

_____

(1 pont)

8. Válaszd el minden lehetséges helyen!

legöregebb _____

(1 pont)

9. Számozással 1-től 5-ig állítsd betűrendbe az alábbi szavakat!

____ cédrus   ____ tuja   ____ ciprus   ____ tiszafa   ____ boróka

(1 pont)

10. a) Töltsd ki a táblázatot a szöveg alapján! Betűkkel írd!

A levelek hosszúsága	A mag hosszúsága
_____ centiméter	_____ milliméter

(1 pont)

10. b) Milyen szófajúak a beírt szavak?

_____

(1 pont)

11. a) Húzd alá az alábbi szövegben a földrajzi neveket!

Magyarországon már nem gyakori a tiszafa. Elnevezése csak véletlenül egyezik meg a Tisza folyó nevével.

(1 pont)

11. b) Pótold megfelelően az alábbi mondatokban az a) feladatban aláhúzott nevek -i képzős alakját!

A _____ halászok elsősorban harcsára halásznak.

Iskolánk egy _____ iskolával is jó kapcsolatokat ápol.

(1 pont)

II. RÉSZ

A II. rész feladatai A vakond meséje című szöveghez kapcsolódnak. Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. a) Mi a mellékelt szöveg? Húzd alá a megfelelőt!

népmese

műmese

b) Választásodat indokold is meg!

(1 pont)

2. a) Melyik napszakban történik a cselekmény?

---

b) Miből derül ez ki? Írd ki a szövegből egy példát!

(1 pont)

3. Tedd számozással időrendi sorrendbe az eseményeket!

_____ Vidáman bemutatkoztak egymásnak.

_____ Váratlanul tobozzápor hullott a fejére.

_____ A vakond egy, számára új helyen nézett ki a földből.

_____ A mókus leereszkedett az ismeretlen vendéghez.

_____ A mókus nagyon örült a vakondnak.

(2 pont)

